

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

891.99

p-84

Переплетно-корректорная
МАСТЕРСКАЯ
Е. В. Тарасова
Грибовская ул. 20/7

18 NOV 2011

ՄԻԿՐՈՆ ԻՍՊՐԵՍՆ

ՍՐՏԻ ԷԶԵՐ

Կ. ԳՈՒԼԻՍ
ՏՄԱԳՐ. Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
1906

1001
2371

29 APR 2013

معارف نظارت جلیله سنک فی ۱۴ تشرین ثانی ۳۲۹۰ تاریخلو و
۴۲۷ نومرولی رخصتنامه سیله طبع اولمشدر

ԱՐՏԻ ԷՋԵՐ

1881 1886

Ի Ր

ԳՐԱՍԷՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Մ Ն Մ Ա Յ Ա Ր Գ

ՄԱՆՈՒՆ ԷՃ. ՊԷՅԼԷՐՆԱՆԻ

ԿԸ ՆՈՒԻՐԷ

Հեղինակը

1906 Յունվ. 1

ՍԸՎԱԶ

11

39.99. № 9393

1-85

ԱՄ. ՄԻՋՐԱՆ ԻՍՊԻՐԵԱՆ

Ս Ր Տ Ի Է Ջ Ե Ր

ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒՆՋ

1001
1735

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐ. Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԻԻ
1906

1001
1735

ԱՐՏԻ ԷԶԵՐ

Գ Ա Ր Ո Ւ Ն

ՆՇՔՈՅՐՆԵՔ լուսանիւծ,
Երկինքին մէջ ամազուն,
Հեշտանքներ մը կի'ւս, աննի'ւծ,
Կը շարմադուին միշտ յուզո՛ւն:

Երկինքի տակ ամազուն,
Զմբուխտ մարգիբուն վըրան,
Թէ' կենդանի Թէ' ասուն՝
Ուրուններով կը Բըրվան:

Հեշտանքներով կի՛ւս, աննի՛ւթ,
 Լեռնէն, դա շտէն ու ծորէն,
 Լոյս հոսանքներ հոսանուտ՝
 Սիրտերէ ներս կը ծորեն:

Կը շարմաղուին մի՛շտ յուզուն,
 Կո՛յս ժրպիտներ՝ Անեղին
 Թարթիչներէն սիրասուն.
 Ուրկէ լոյսե՛ր կը բըխին:

Յ Ո Ւ Շ Կ

ԼՈՒՍԻ դալուկն երբ փայլի,
 Եթերին մէջ սրգապատ,
 Երբ սե՛ւ հագնի բու ապատ,
 Կամ յոյզերու մէջ հալի՛...
 Յիշէ՛ զիս:

Երբ, գետի մը բով նըստած,
 Դողդոջ բընար մ'ի ձեռին,
 Ուրկէ հուրքե՛ր կը թըռին,
 Տեսնես նըժղեճ մ'աչբը թա՛ց,
 Յիշէ՛ զիս:

Երբ մրտնեւ տուն մ'որուն մէջ,
Կը զողոջնն ջահր աղօտը,
Երկինք մ'ուր կայ խո՛ւնկ, աղօ՞ծը,
Երբ հոն կարդաս սըրտի՛ մ'էջ...,
Յիշէ՛ զիս:

Գարնան զիշեր մը հանդարտ,
Երբ պաղպաջեն աստղեր բոց,
Անհուն խորքէն կոյս ամպոց,
Դիտես զանոնք երբ անծարթ,
Յիշէ՛ զիս:

Խոր մէկ խորշը անտառի,
Տեսնեն աչերդ երբ սոխակ,
Յաւած սըրտի ազաղակ...,
Որ ծաղկի մ'հուպ կը մտռի,
Յիշէ՛ զիս:

Երբ որ մահճէն քու փափուկ,
Պարտէզ իջնես դու այգուն,
Ուր ցօղը դողան դեռ թագուն,
Սիրոյ արցնէնք խուսափուկ...,
Յիշէ՛ զիս:

Ձերդ թիթեռներ գունաթեւ,
Ծաղիկ սըրտիդ սիրածին
Բողբոլիքը երբ յածին
Անուրջք անուշ եւ թեթեւ...,
Յիշէ՛ զիս:

Տերեւ մ'աշնան պատանի,
Երբ ծայր ծառին հէ՛ք, այրի՛,
Գարնան յուշքովն որ կ'այրի՛,
Ու հողմն երբ զայն գայ տանի,
Յիշէ՛ զիս:

Երբո՞ւ տեսնես մի պարման,
Երկար զիշեր մը խաւար,
Որ, յոզերէ հողմավար,
Գետին եզըը կուգայ ման,
Յիշէ՛ զիս:

Երբ եթերէն մի զիշեր,
Տըժգոյն կայծեր վար վազնն,
Եւ բարեկամք քեզ ասնն.
«Բոլէ հոգւոյն են յուշեր»...
Յիշէ՛ զիս:

Երկրէն ճըմեռն երբ տայ փախ,
Աւետաբեր գեղ գարնան,
Ծիծառներու հոլլը դառնան,
Սիրտերն յուշքով սիրաբախ,
Յիշէ՛ զիս:

Տեսնես թերթեր երբ ցանցիր,
Ձոր տերեւոց ճիշտ նըման,
Յաւած սըրտիս մնէ՞ թարգման,
Անշուշտ զանոնք ընթերցի՛ր՝
Յիշէ՛ զիս:

Տէրտէր, ժամկոչ երբ որ զան
 Դընեն մէջ ցո՛ւրտ պատանի՛
 Մի հէ՛ք, տըժգո՛յն պատանի,
 Կեանքի ջա՛ղը իր մօրկան...
 Յիշէ՛ զիս:

Երբ տեսնես քար մ'ուր կ'յորդէ
 Մայր մ'իբ սըրտին ցո՛յն, աշխա՛ր
 Կ'անիծէ կեանքն ու աշխա՛րն,
 Հողուոյս համար ԱՂՕԹէ,
 Եւ լա՛ց զիս,
 Սիրելի՛ս:

ԿՈՅՄՆ ՈՒ ԶԳՍՅՆԻԿ

1001
 1735

ՊԱՐՏԷՋԻ մը ծաղիկներու մէջ պառկած,
 Աջիկ ձեռքէն առկախ դեռ իր հողմահար,
 Կը մըրափէր աղւոր կոյս մը դալկահար,
 Որուն քով գո՛գ լուսնակն էր լոկ ջա՛հ մ'առկայծ :

Կամացուկ մը մօտենալով ներս քով,
 Բոց աչքերով լափեցի ես այդ հուրին,
 Որ բըռնկած չէր տակաւին համարքին,
 Արբեցընող ու հատըննող կըրակո՛ւ:

Ահուն բացա՛ւ, երբ փայփայել գնացի,
Ու շիկնելով, վարդի մը պէս, ամօթէ՛ն,
Եկուր, ըսաւ, վէս ձեռով մը կանացի :

Տունկ մը ցըցուց, զըզուել ուզեց, իսկ անիկ՝
Հակեց վիզը ու ... Թռումեցա՛ւ . այդ ատեն,
Քուրակներ են, ըսաւ, կոյսն ու ըզզայնի՛կ,

Ի Յ Ի Ի Թ Է

ԸԼԼԱՅԻ ես մէկ լուսնակ,
Ներա հերաց մէջ խուրձին
Խաղա՛ր ցոլքը սիրածին,
Յուզուն ջահի մ'հանգունակ :

Իցի՛ւ ԹԷ

Ըլլայի մէկ զուարթո՛ւն,
Որ, ամէն տեղ, զէթ ներա
Փափուկ կեանքին լոկ վերայ՝
Կըրնամ հըսկել յար արթուն :

Իցի՛ւ ԹԷ

Ըլլայի զով մէկ զեփիւռ,
Քրտուելով սեւ մագերուն,
Շոյէի դէմքը սիրուն,
Խո՛ւնկ ծըխէի իր ըսփիւռ :

Իցի՛ւ թէ

Ըլլայի րօղ, զի հարկ է
Պահել իր ղէմքն հրեշտակի,
Յորեկ ատեն, շեշտակի
Պիղծ աչքերու ակնարկէ:

Իցի՛ւ թէ

Ըլլայի լիճ մ'անապակ,
Ափերուս մօտ շըրջիլ գար,
Հայրիս մէջ իր նըկար
Փայլէ՛ր, մարէ՛ր իմ պապակ:

Իցի՛ւ թէ

Ըլլայի շղարշ մ'հոտաւէտ,
Որով ծածկէ իր այտեր,
Վրաս մընար վա՛րս մ'անտէր,
Սիրոյ յուսմէ մը յաւէտ:

Իցի՛ւ թէ

Ըլլայի գէթ գերեզման,
Որ երբ ալ նէ թարշամի,
Զերդ զըլիկոր շուշան մի,
Պահեմ նըշխարքն աննըման:

Ի Ր Ի Կ Ո Ւ Ա Ն Ժ Յ Մ

Իրիկուան ժամ, ժամ խաղաղիկ ու մըթին,
Օ՛ն, երկինքէ իջիր կառքովդ եբենոս,
Որ յամբ օրուան սա՛ շոգերը փարատի՛ն,
Ու վար մաղուին շուքիդ շըն՝ ըհքն յորդահոս:
Իրիկուան ժամն՝ այգն է սիրոյ ա՛յն անձին,
Որ, բացակայ, ճիշտ օր մ'հեծն՝ ց առանձին:

Արեւելքի դուռը կէս մը բսնալով
Երբ եթերը լուսագարդէ այգն արծաթ,
Պուրակներու մելամայն հիւրն՝ երգելով
Շուտ ողջունել կուգայ աստղը նորացած:
Բայց օրն ի բուն զատուածներու հէզ զոյզին՝
Իրիկուան ժամն արշալո՛յսն է տարփանքին:

Պայծառ արփին իր բոցագեղ զահոյքէն,
 Ի զո՛ւր ցայգին մրուայնեբը պիտ' քանդէր,
 Երբ իր շողերն երկիրն համակ ա՛լ զըրկեն,
 Գիշերներու ըստուերն՝ հողույս կ'իշխէ՛ զեռ:
 Յորեկն հիւժող տարփաւորի մը համար,
 Իրիկուան ժամն՝ ա՛յգն է սիրոյ միշտ յարմար:

(Ազատ քարգմ.)

Պ Ա Տ Շ Գ Ա Մ Ի Ն Տ Ղ Ա Ն

]]]

Իրիկուան զէմ արփին երբ կը խուսափէր,
 Զով ու մարուր օդ ծծելու իզմ մը՝ զիս
 Նետեց իսկոյն զէպ այն սիրուն, կոյս ափեր
 Ուր բիւր համբո՛յր ձօնեց զեփիւուն իմ մըսիս:

Հո՛ղ, երկնի ու ծովուն միջեւ ծիրանի,
 Տեսայ տղայ մը ծաղկատի ու սիրուն,
 Պատըշգամին եզրը բազմած էր անի,
 Կրկրլակին բըռնած նաւփուռն ուրջուն:

Կապոյտներու մէջ փաթեցուցած պատանին
Մերթ կը քաշէր Բէնամեն, սրուն գորշ մուխեր՝
Միտքն անուրջի լուսաշխարհներ կը տանին:

Երկինք վառեց հոմերական երբ մոմեր,
Նա՛ նայուածքը կապոյտներո՛ւն դեռ կ'ուղղէր.
Ու ըսին թէ՛ այդ նուրբ տըղան՝ բերթո՛ղ մ'էր:

Վ Ս Ղ Ս Մ Ե Ռ Ի Կ Ս Ր Մ Ա Ի Ե Ն Ի Ն

ԱՆՇՈՒՇՏ հուրիէ մ'առաւ ԱՆԻԿԱ
Հասակն համաչափ՝ սիրոյ առարկայ,
Խարիժաներն ալ ձօնեցին վարսեր,
Որոնց կը տենչան ա՛յնքան նոր հարսեր:

ԲՈՊԷ մը կարծես, իրեն կը ԲԱԻԷՐ
Դրախտի փոխելու սիրտէրը աւեր,
Զի հեան էր բերած, թերեւս եկերէն,
Մն՛ղը՞ որ կ'իջնէր անմեղ շուրթերէն:

ՄԱՅՐԻԿՆ ու հայրիկ, քոյր, եղբայր եւ **ԿԱՄ**
 Իր ընտանիքին ամէն բարեկամ
 Կը պաշտէ ին զինք, ծիրերդուն համար,
 Որոնք, իրա՛ւ որ, էին անհամար:

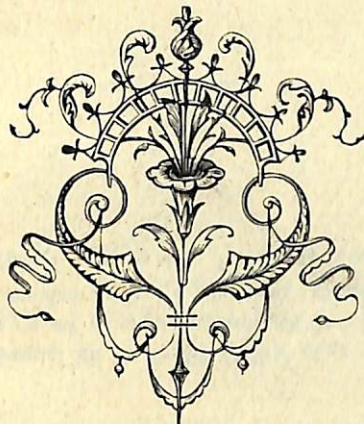
ԱՌՏՈՒ մը երբ հարս եղաւ **ԱՆԻԿԱ**
 Հագիւ տասն եւ ութ զարուներ վրկայ
 Եղած էին իր սըրբասուն կեանքին,
 Որ հայրենի տան պատի՛ւ մ'էր անգին:

ԱՐԲՈՎՆ անբասիր, ծիրքերովն **ԱՆԹԻԻ**
 Ջանաց որ բերէ շարունակ պատիւ
 Հարս զացած իր տան, որու նոր փառքին՝
 Աւելցուց ինքն ալ բո՛յր ու փա՛յլ կըրկին:

ԵՂՈՒԿ, որ այս հարսն հիմա կը **ԳՐԵԿԵ**
 Չոր հողն, ուր ինկաւ սիրելեա՛ց զըրկէ.
 Աղջիկ ու մանջ մը Խողով լոկ պարգեւ՝
 Երկու ընտանեաց Թեւերուն ներքեւ:

ՆԵՐԱ շիրիմն է՝ սիրտն ըն **ԱՆՄԵԿԻՆ**
 Հոգիին ալ տուն՝ ցանկալի՛ երկին,
 Ուր, օր մը, զիրար մենք զըտնենք պիտի,
 Ուր լացերը պիտ' փոխուին ժըպի՛տի:

Ինչ **Թոյլ** տուր մաղթել, հանգոյն **ԱՆՋՐԵԻԻ**
 Տիրոջմէն սիո՛փ, որ քու վիշտ զըրուի՛,
 Ամէն անգամ որ սիրտէդ « օ՛ֆ » հանես,
 Սըրտակից եղբայրս՝ ազնիւ Յովհաննէս:

Հայաստանի Կոմունիստական Կուսակցության
Հրատարակչության Պրես-Կենտրոն
Երևան, Կոմունիստական պող. 10

(10-րդ սնունդ)

Մ Ի Ը Տ Դ

Ազգ մը՝ ծովուն դեռ չէ չափած խորքը մուծ,
Ո՛չ սուզող ճայ, ո՛չ նաւաստի մը հըմուտ,
Արե՛ւն ալ հո՛ն կը բեկբեկէ իր բոցեր,
Պարտեալ մը որ զինքը փըշըել պիտ՝ փորձէր:

Քու սըրտիդ ալ ալիքներուն անյատակ
Թէեւ մէկը չէ՛ Պափանցած երկնից տակ.
Բայց ե՛ս գիտե՛մ, այդ տեղ յաւէտ կ'արիւնի՛ն
Վէրքերն անոր՝ որ մեռաւ մէջ գարունի՛ն:

Թոյլ տուր, զէ՞ծ ես կուրծքիդ անդունդը դիտեմ
 Զերդ վախկոտ մանչ մ'որ կը հակի ծովուն դէմ.
 Դուն մե'ծ ես ու սիրտդ յուշքերո՛ւ է խանձող...
 Իսկ ես պզտի՛կ, բայց կեանքի՛դ եմ նախանձո՛ղ:

(Նմանողաբար)

Ե Ա Ղ Ա Ն Դ

Մեր տուներու յետեն ճրրագն ա՛լ հիմակ
 Փակած է իր աչուկները ու ժասպառ,
 Եւ աղջիկներն ու մանչերը անգիտակ,
 Երազներու աշխարհին մէջ կ'առնեն պար:

* * *

Կէս զիշեր է, պատուհանիս քով բազմած,
 Մ'ունկնդրեմ ես՝ հովերու մն' դմ սուր երգին,
 Դուրսը, հիմա՛, պարապին մէջ մրձամած,
 Բարակ ձիւն մը կը շարմաղէ բոլ երկին:

Խորհուրդներու այս գիշերուան մէջ՝ արթուն,
Գետնի ճերմակն ինծի պատանք կը թուի,
Որով պիտի փաթթեն դիակն՝ հե՛նց առտուն,
Հին տարիին, որ մեր կեանքէն կը թըռի:

* * *

Ու կը դառնամ հին օրերու ա՛յն շարքին,
Ուր, դեռ տըղա՛յ, մեր ցածուկի հիւղին տակ,
Կը սպասէի կաղանդի սո՛ւրբ վայելքին,
Որուն յուշքեր՝ դեռ կը պահեմ թա՛րմ ու տա՛ք:

* * *

Ծընած տունէս տասնհակ օրեր ճիշտ հեռու,
Գիշերօթիկ զըպրոցին մէջ, իրա՛ւ որ,
Նոր տարիի զարծը՝ ինծի վիշտերու,
Ամէն ատեն, զո՛ւր կը բանար փառաւոր:

Եւրոպական գոլէճին մէ՛ջն ալ, ետքը,
Ծընունդի ծառն երբ սարքեցին՝ սիրեցի՛,
Սակայն տունիս հին կաղանդին սուրբ հետքը՝
Չը մոռցայ ես, սըրտիս խորէն յիշեցի:

* * *

Ատեն մըն ալ, պանդուկի մը անձանօթ,
Մէկ անխիւնը, կեանքն ապրեցայ պանդուխտի,
Ու լեցուեցաւ հող հողիս սա՛ անօթ՝
Լեղիովը մինակութեա՛ն ու բախտի՛...:

* * *

Արդ, չի լուսցած, սիրտս յոյզերո՛վ ակաղցուն,
Հարկաներուն կը մտածեմ տըրտմագին,
Ու կը մաղթեմ, որ ետ դառնան ո՛ղջ, ցընծո՛ւն,
Նոր կեսնը տալու իրենց տըխուր տընակին:

Կը խնդրեմ ալ, որ կաղանդին սուրբ պարէք՝
Աղքատներուն բերէ, իբրը կաղանդչէք,
Տունն ու տեղը մի՛շտ լեցընող բլ՛ւր բարիք,
Հարուստին ալ՝ սէ՛ր, եղբօ՛ր սէր, ոչ թէ ... չէք:

Լ Ե Ռ

)))

ՃԱՄԲՈՐԴԵ՛ երբ ոտքը դրնէ զըլսուղ վրայ,
Ու քեզ յաղթած՝ հանգչի՛, կարծես կը թըրվուայ
Ըզգացումով մ'անքիծ, ու ալ իր հոգին
Եթերին մէջ կ'արփածե՛նէ կաթողին,
Արծիւին պէս, որ լայն բացած իր թեւեր՝
Սարէդ, ո՛վ լեռ, կը սաւառնի՛ դէպի վեր:

Ես կը ճանչնամ սիրտ մը մարուը, որ համակ
Քեզ պէս հագած էր ըզգեստները բո՛ւ՛ք ճերմակ,
Ու Աստուծոյ աւելի մօտ էր Անի,
Որքան, ո՛վ լեռ, դուն տակաւին չե՛ս երկնի:
Առջի անգամ իր վէճի ճակատն երբ տեսայ,
Մահկանացուի համար, ըսի, բա՛րձր է սա՛:

(Նմանողաբար)

Ս Ր Ջ Ս Կ Ո Ւ Բ Գ

ԴԵՄՐՈՅԻՆ մէջ, անկասկած
Մաշեցան ձեր միտք ու միս,
Գըրեթէ՛ ճիշտ տասն ամիս
Սեղան, տետրակ զիրք զըրկած:

Ամբան գալուն հետ, մէկէ՛ն,
Աղւոր, աղւոր ձեր դասեր,
Կորսնցուցին իրենց սեր,
Համ չէք առներ ո՛չ մէկէն:

Պըճնուեր են հարսի պէս
Լեռն ու հովիտ, դաշտ, արօտ,
Իրենց կուրծքին թի՛ւր նարօտ
Կապած՝ սիրուն ու պէս պէս:

Տա՛ դիմացի խատուտիկ
Վառ գոյներէն ձեր հոգի
Կարծես իսկոյն կը մոզի՛
Ի՞նչպէս ընէք ալ տիտի՛ կ:

Տեղնէն ելնէք երբ առտուն,
Ձեզի կարծես թէ բարեւ
Կուտայ աղւոր տա՛ արեւ՝
Եթերին մէջ զըւարթն՝ ւն:

Թուչուններու մեղմ գեղգեղ,
Կարծես հրաւէր կը կարդան,
Որ դասին ու վարժատան՝
Ա՛լ հրաժեշտ տաք շըքեղ:

Ամրան սա՛ շոգ օրերուն,
Տա՛ պաղորակ լիճ, գետակ,
Փրռուած լերան ոտքին տակ,
Հըրաւէրներ չե՞ն սիրուն:

Դաշտերուն մէջ, գառն ու ուլ
Գըլտոր-Մայիս կը խաղան,
Ի՞նչպէս չուզէ հէք տրդան
Ատկէ օրինակ առնուլ:

Ծաղկէ ծաղիկ երբ նըստին
Թիթեռնիկներ գունաթեւ,
Մանուկները խօ՛ւ, թեթե՛ւ,
Հանգիստ կ'ըլլա՞ն ալ աստին:

Բոլոր ասոնք ի հարկէ,
Լաւ ճանչնալով ձեր մեծեր՝
Ձեզ ազատել են փորձեր
Դըպրոցական նեղ յարկէ:

Եւ ճիշտ վաղն է արձակուրդ,
Աչքերնիդ լո՛յս, ո՛վ տըղաք,
Ուզածնուդ չափ կը խաղաք՝
Ցատկըւտելով ցը յագուրդ:

Մ'ն, մանուկներ ծաղկատի,
Արձակելով ձեր ձայնիկ,)))
Երգե՛ցէք զերդ դեղձանիկ,
Մինչեւ վագանս աւարտի:

X

ԱՂՔԱՏ ՏՂՈՒՆ ԵՐԳԸ

)))

Աղբատի մը զաւակն եմ ես,
Օրէնքս է սոսկ ջանքը յամառ,
Կ'ըսեն՝ ճոխին դուն եղբայրն ես,
Բայց կը խորհի՞ ան ինձ համար:

Թէ աշխատանք կ'արժէ աղօթք,
Տէ՛ր, կը ղիմեմ ահա՛ քու ոտք:

Օրորոցէն մինչ շիրմին փոս,
Շա՛տ է շարքը աշխատանքին,
Բայց անգործին սիրտն է բորբոս,
Մինչ բանո՛ղին՝ ազնի՛ւ հոգին :

Բանուրի մը զաւակն եմ ես,
Տէ՛ր, պարգեւէ՛ քու լոյսը մեզ:

Ջա՛նքն է որ մեր հողերը ծեր,
Կ'ընէ բերրի, առատ, հարուստ,
Ջանքն ալիքէն կ'առնէ: զանձներ՝
Բի՛ւր մարգըրիտ, աղամանդ, բո՛ւստ:

Աշխարհք կ'իյնայ աշխատանքին,
Աշխատողին ու իր զաւկին:

(Ազատ քարգմ.)

ՍՄԱՆՈՐԸ ՈՐԲԱՆՈՅԻՆ ՄԷՋ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ մորչ փունջին՝
Ծաղիկ մ'եղաւ հին տարին,
Որուն արեւն հուսկ վերջին՝
Անհունին ծոցն ալ տարին:

Արդ, եկած է Ամանոր.
Անձնիւրին սիրտ կ'օրօրուի
Երազներու նորանոր
Արբշիտովը կորովի:

Մէն մի տուն կը բանայ իր
Աւանդական կազանդի
Այս՝ զունագեղ փանայիր՝
Ուր թիւը աղբի՛ւր կայ խանդի:

Հիմակ, դու ուրն հարուստին,
Ուր կը յորդեմ միրզ ու սեր,
ձաշակելու կը նըստին՝
Հայր, մայր, մանչեր ու կոյսեր:

Աղըատն հաւրած թոնրին բով,
Չագուկները իր երկսեռ,
Կը տարտըղնէ մեծ ճանկով՝
Չամիչ, պըլուզ ու սիսեռ:

Լամեր՝ յարով պոխերկէն
Տոպրակնին վար կը կախեն,
Որ լեցուցած ետ ղըրկեն,
Թէ ո՛չ եղա՞ծն ալ քաղեն :

Ամանորի այս հանդէս՝
Մինչեւ առտու կը թըշէ,
Շըւոտն՝ մանուկ մ'իսկ անտես
Չընէր, միրզո՞վ գէթ կ'իշէ:

Մինչ ամէն դի կայտիռէ
Հոգեպարար ու անուշ
Մըթնոլորտ մը կը տիրէ,
Մենք կը մընա՞նք հիչ անյո՛ւշ:

Ահա՛ մե՛ր ալ ճոխ սեղան,
Ուր հոտաւէտ միրգերուն
Դէզերն եկան շուտ զեղան՝
Սիրտ դիւթելո՞ւ չափ սիրուն:

Հո՛ս, մեր մըսին ու մըտքին
Լոյս, մանանա՛ միշտ չամբող
Սա՛ մեծերու թանկ կեանքին՝
Գէթ չը հիւսե՞նք մէկ ներբող:

Բայց, հո՛ս. չորս չոր պատի մէջ
Միայն ցուցնել չենք փորձեր,
Իցի՛ւ բացուէր սըրտի մ'էջ,
Որ կարգայիք ձեր գործեր:

Մեր սիրտն, անմե՛ղ քանարիկ,
Թառած օր մ'իր բոշնին բով,
Պիտի գարնէ՛ քընաբիկ՝
Ձեզ օր մնելո՞ւ հըրճուանքով:

Արդ, մեր կեանքով համեստ, լուրջ,
Կ'ուխտենք ըլլալ օր մ'ալ սանկ
Ձեր յարգելի անուան շուրջ՝
Անմահ փառքի զինչ պըսակ:

Երախտիրի զերդ նըշան՝
Հայ որբուկին կողմանէ
Չօնուած այս երգն աննըշան
Թող սիրտելը թարգմանէ:

Ա Չ Գ Ն Ի Ը

Դե՞ռ հագիւ հասած կեանքիս գարունին,
Ուր կուրծքեր կ'եռան թափով մը ուժգին,
Անրիժ սէրերու հըրայրքովն յուշքին,
Իմ սիրտս ու հոգիս յաւէտ կ'արիւննին:

Անփորձ տակաւին պատրանքի, ցաւի,
Քաղաքին մօտիկ, վիլլայի մը մէջ,
Կարդացի՛ր իսկոյն ճերմակ սըրտի մ'էջ,
Խորքը կոյսի մը աչքերուն ծաւի:

Կիւտի մը հրմայրն ունէին աչուին,
Տարի մը, սէրիս ի՛նքն եղաւ բազին,
Շուրթներս երկիւզած՝ ձեռքե՛րը պագին:

Սէրերնիս չառած՝ ժամն հընչեց չուի՛ն,
Սն՛ւ հողերուն մէջ կը սպասէ հիմայ,
Ինձ տընկած աչուին մի՛շտ հոգեհրմայ:

Մ Բ Ն Ի Է

ԵՎ՛որ, Թաւ՛ուր մը փընտուներ փառաւոր,
Սա՛ կիւս վայրերու ծաղկունք մինչեւ որ
Ա՛լ փակեն իրենց բաժակները պերճ՝
Օրուան նըւաղկոտ նայուածքներէն վերջ:
Ապա, երկնից տակ, Աստղիկս անուշակ,
Վերցո՛ւր, ո՛հ, վերցո՛ւր երեսիդ վիժակ,
Որ լուսաւորուի սեւ ցայգը ջերուտ,
Ու ականողիրս՝ արփշոռուտ աչերուդ
Քըթթումներէն մէկն երբոր մագնիսէ,
Նագե՛լի՛ս, խօսէ՛, երգէ՛, երագէ՛...:

Թոյլ տուր որ ցանեմ զունագեղ վարդեր՝
 Մամուռին վըրայ ուր դուն ես նըստեր,
 Ու հուրիններու նայուածքովն հըրատ՝
 Կը վառես հոգևոյս երազներն առատ:
 Երանի՛ մարգին՝ զոր կը կոխկըռտես,
 Կոկոնին՝ որուն կուրծքը գեղատես
 Մատներուդ ծայրով կը բանաս այսօր,
 Եւ բաժակներուն՝ դեռ Թարմ ու բոսոր,
 Զո՛րոնք կը ծըծեն շուրթներդ աննըման՝
 Ծաղկի սիրահար մեղուաց յար նըման:

Յիշէ՛, նագելի՛ս, այն ժամը վըսեմ,
 Ուր, աստուածները, զըթալով նըսեմ
 Հին կեանքիս վըրայ, ինձի տըւին քեզ,
 Ինչպէս ըստուէրը՝ ճամբուն հըրակէզ:
 Այդ բարեբաստիկ պահիկէն ի վեր,
 Կեանքըս քու կեանքիդ ամուր մ'օղակուեր,
 Կը սահի հեզիկ օրուան մը նըման,
 Մըշտապէս լեցուն բաժակ մըն է ա՛ն,
 Ուրկէ շուրթներըս կը ծըծեն յաւէ՛տ
 Անմեղուծի՛ւնն ու Սէ՛րը երկնաւէտ:

(Ազգաս բարգմ.)

Մ Ե Ն Ո Ւ Հ Ի Ն

Ազբերէ հեռու, ծառերու ետին,
 Իր բուքի կըտոր մատղըշուկ դաստակ
 Բարձի պէս զըրած նուրբ զըլուխին տակ՝
 Կուշտ մը կը դիտէր պերճանքը հովտին:

Բայց տըխուր ամպ մը կ'անցնէր ճակատէն
 Ծաղկատի աղջկան, որ կը հովուերզէ՛ր,
 Զո՛ղ մե՛նուծեան մէջ, Թերեւս իր վէրքե՛ր,
 Որո՛նք, իրա՛ւ որ, աղմուկը կ'ատե՛ն:

Ներա մտեցայ, որ սիրտըս պարզեմ,
 Զի, հեռուէն իսկ, զիս կը մագնիսէր
 Նայատի տեսքով այդ հուրիին սէր:

Ու մէջէս անցաւ սարսուռ մը նըսեմ,
 Երբ որ դիմացըս... համը՛ր մը զըտայ.
 Յիսո՛ւս մ'հարկ էր որ ըսէր՝ «Եփփատան»:

Կ Ն Ա Ն Գ Ը

Ո՞րքե՛ կուգանք, ո՞վ գիտէ,
 Կամ ո՞ւր կ'երթանք, չէ՛ մեկին.
 Կեանքը ա՛յգն է արդեօք, թէ՛
 Մայրամո՛տըր զաղտնիքին :

Թափուած արցունքն իւրովի,
 Աղի ցօղե՛ր մեր սըրտին,
 Երանութեան կը փոխուի՞,
 Մըռայլ շիրմէն զէ՛ծ անդին:

Պատասխանող ծայն չի կայ,
 Հոգին ճամբուն չէ՛ զիտակ,
 Բաղդն ո՞ւր կ'ուղղէ զանիկայ,
 Ո՛վ մարդ (հարցում անյատակ):

(Ազատ բարգմ.)

Տ Ո Ւ Ն Ի Ս Մ Է Ջ

ԵԿՈՒՐ, նազելի՛ս, բովիկըս բազմէ,
 Որ սիրտս անդորրի, զի կ'արիւնի՛ ա՛ն
 Հոգւոյս ցաւերէն՝ զորոնք կը մեղմէ
 Մեղոյշ աչքերուդ նայուածքը միայն:

Կուրծքերնուս վըրայ թող գան ու թաւին
 Աղաւնիներու սա՛ գոյգը անմեղ,
 Որոնք ցունց կուտան սըրտիս կիթաւին՝
 Ուրկէ՛ կը բըխին երգերըս համեղ:

Իմ երկինքս հո՛ս է, տունիս մէջ պարզուկ,
 Որուն հոգի՛ն ես, հուրիս աղւորիկ,
 Սիրասուն սուրբեր՝ ճրեշտակներս անզոյգ,
 Ես ալ իրենց գո՞հ ու զըւարթ հայրիկ:

Բանաստեղծ հոգիս այս տեղ կը հիւսէ,
 Սիրականներու սէրերովն արբշիւ,
 Իր երազները կապոյտ սընդուսէ,
 Որոնք, կեանքիս մէջ, զիս կ'ընեն միշտ ժի՛ր:

Եկա՛ւր, նազելի՛ս, քովիկոյս բազմէ,
 Որ սիրտս անդորրի՛, զի կ'արիւնի ա՛ն.
 Հոգւո՛յս ցաւերէն, զորոնք կը մեղմէ՛
 Մեղոյշ աչքերուդ նայուա՛ծքը միայն.

Ա Չ Բ Ե Ր Ո Ւ Դ

ԱԿԱՏԻՆ պէս, որ ալեծուփ ծովուն բացէն
 Հէք նաւորդներ դէպի հիւսիս կը փախցընէ,
 Աչքերուդ խորքն հոգիս սուզա՛ծ իրաւցընէ,
 Ատոնց աղօտ լուրթին միջեւ կը թեւածէ:

Որովհետեւ տեսայ ատոնց մէջն երանգին
 Եղեմներու եւ երկնքի կըրկներեւոյթ,
 Զոր ըղձանքէս մի՛շտ կը պահէ աներեւոյթ՝
 Հէքատի մը դէմքը քողո՛ւն ու մըթազի՛ն:

Բաժանումի բեռին ներքեւ զըլուխ ծրուներ,
Սիրողներու ծունգերուն մօտ, Թարթիչներու
Ըստուերին տակ, զո՛ւր անհունը կը փընտըռենք:

Ձե՛ն Թըրթըռար անկեղծ սիրոյ ջինջ ճաճանչներ
Այս բընացող ալեաց վըրայ, լըբուածներու
Համար, ո՛հ, ա՛լ չեն զըտնըւիր հին եղեմնե՛ր...:

(Ագաս բարգմ.)

Հ Ա Յ Ո Ւ Հ Ի Ն

Շըրջափսիւն մէջ սիզուտ,
Բոյլ մը նայուածք, սիրտ մը գուտ՝
Իսկոյն ըրաւ զիս արբշիւ՝
Ժի՛ր:

Յըրուած են հերքն իր ըսփիււ,
Ոյց հետ խաղայ զով զեփիււ,
Սէր ճաճանչեն իր աչեր՝
Ձե՛ր:

Փունջ խոպոպներ ոսկեման՝
Դէմքին վըրայ կուգան ման,
Շընո՛րհը ցաթէ իր ճակատ
Կա՛թ:

Թարմ են այտերն հրրածոր
Արտամէտու քան խընձոր,
Բուստէ շըրթունքն են անուշ
Նո՛ւշ:

Նագելաշուք երբ ժըպտի,
Այտերու շուրջ վա՛րդ փըթթի,
Գըտնէ սըրտիկս հոն դադար,
Թա՛ւ:

Երբ բերանը շնորհայի
Բանայ յուշիկ՝ կը փայլի
Անդէն մարգըիտ զոյգ շարոց
Հո՛ծ:

Ձայնին շեշտն է ներդաշնակ,
Փիլոմէլին քան դաշնակ,
Ու սուրբ սիրտն է զըլխովին՝
Վի՛ն:

Աչքեր՝ սիրոյ վա՛ռ արփի,
Սիրտս անոնցմով կը հարբի՛,
Տայ ժըպիտն ինձ մի ովկեան
Կեա՛ն:

Հասակն ուղիղ գերդ նոճի,
Տի՛պն Աստղիկին մէջ կըճի,
Ծաւալէ շուրջն հըրապո՛յր,
Բո՛յր:

Ներս չըքնաղ վարդ մատներ՝
Վարդի վառ փունջ մ'են բըռներ,
Աղւորն ըսէ՛ր Թէ ո՞րն է.
— Նէ՛:

Ծըլած, ծաղկած գեղապանձ,
Ծոցն Ալիսի գեղ ափանց,
Շուշաններուն է մարըր՝
Բո՛յր:

Հոգիս հըրկէ՛զ մի Թիժեռ,
Հուրքովն անուր կ'այրի՛ դեռ,
Սիրտս ալ սիրոյն է յորձանք՝
Յան՛գ:

Մ Ո Ւ Ր Ա Յ Կ Ա Ն ՈՒ Հ Ի Ն

ՃԱՄԲՈՒՆ երկանքն հէր աղջիկ մը կը մուրար.
Ձեռքին մատներն յար բերելով շուտ մ'իրար,
Արցունքն՝ աչքին, դալուկն այտերուն վըրայ,
Անցորդներէն միայն կ'ուզէր տա՛ս փարայ:

Ինք՝ ծաղկատի, բայց սեւ ու հոծ իր վարսեր՝
Ուսերէն վար մինչեւ մէջքն էին հասեր,
Հին պարեգօտ մ'հազիւ ներա կը սքողէր՝
Ջրերն ու փոր, թևեր, թիկունքն ու կողեր:

Նէ անցնողին լացկըռտեղով կը զուրցէր
Պատմութիւնը իր ծընողքին խեղճ ու ծեր,
Որոնց հետ ինք՝ արիւն արցունք էր թափած,
Փողոցի մը մէկ խորշին մէջ անթափանց:

Լոկ տասնոց մը իր պատմութեան փոխարէն,
Կը պահանջէր այդ անտեղեակն՝ աշխարհէն,
Ուր ունկընդիր թէեւ կ'ըլլան վիտերուն,
Բայց օգնելու պահուն կ'երթան միշտ հեռուն:

Իր խընդրանքը երբոր մընար անկատար,
Ա՛յ թաւշագեղ մորջ մարգերուն ծոց կ'երթար,
Ուր, կարծես թէ, սրբելով իր այուկներ,
Օղո՛վ, բոյրո՛վ, լոյսո՛վ սընիլ կը ճըզնէր:

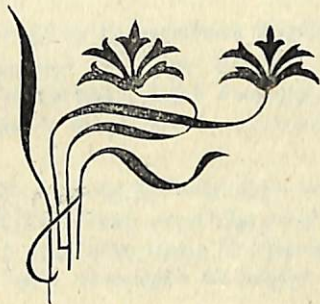
Ու կ'երգէ՛ր ալ: Յոյսն երգին մէջ կը ցոյար,
Որ ամինի մ'էր զեղօններու հոգելար .
Ջերդ վըշահաւ ծաղիկներուն ծոց նըստած՝
Կ'արճակէր ծայնն՝ անմեղուժեամբ՝ դէպ Աստուած:

Հո՛ր, կենեղուտ սիւքն ապրիլին երբ կ'ըմպէր,
ձերմակ ճակտէն ալ կ'անցնէին սե՛ւ ամպեր .
Ուստի, երգերն, իր շուրթներուն վրայ վարդ,
Մերթ կ'ըլլային տըխո՛ւր, երբեմն ալ զըւա՛րթ:

Իր ծերունի ծընողներուն խեղճ վիճակ՝
Կ'ուռեցընէր բիւ աչքերուն զոյգ լըճակ .
Ուստի նորէն, անցորդներուն կը վազէր՝
Հովին տըւած զըխուն ջընդիկ հոծ մագեր:

Եւ երբ ինծի դիմեց դէմքովն իր նամէտ,
« Խաղ չես կըրնար, ըսի, խաղալ դուն իմ հետ,
Մարգին վըրայ, հո՛ն, կ'երգէիր քիչ առաջ,
Հոս ալ կ'ուլա՛ս. ծընողքէ՞ր ուսար այդ հառաջ »:

Անուշ աչքերն ինծի ուղղեց տըրտմօրէն,
Ու հոգիի թըրթըռումովն համօրէն ,
Ըսաւ իսկոյն. « Ես լոկ կ'երգեմ ինձ համար ,
Ծընողքի՛ս համար սն արցունքն՝ ըս անհամար »:

Գ Ե Ր Թ Ո Ղ Ի Ն Ա Ղ Ջ Ի Կ Ը

)))

Աւուր թողք մը իր բովանդակ մարմինէն
Կ'արտաբուրէր զեղանոցի Արմինէն
Ինչպէս յաւէտ ինձ կ'ըսէին թաղեցիք,
Նէ աննըման հուրի մըն էր զեղեցիկ:

Հասակն անոր կը նըմանէր ճիշտ սօսի,
Որուն մէջէն հմայքի լեզուն կը խօսի՛,
Ուսերն ի վար, անոյշաբոյր իր վարսեր՝
Շողերու պէս, առատօրէն են վազեր:

Մահիկներէ ձեւուած է իր ձիւն ճակատ,
Որուն վարօք, ազուցուած են զոյգ մ'ակատ,
Որո՞ր տակէն իր յօնքերուն՝ կայծակէն
Շատ աւելի ցոլուն շողեր կ'արձակեն:

Շուրթն ու այտեր, քիթն ու բերան՝ վարդերէ
Արարչապետն ուշիմուծեամբ կերտեր է.
Մանի նըման՝ ներա դէմքին վըրայ կան
Նուրբ փոշիներ, դալկուծիւն մը սիրական,

Ձայնին շեշտերն իսկոյն միտքըս կը բերեն
Կոյս վըտակներն, որոնց ծաղկոտ ափերէն
Ձուգեր զատուիլ, գիրք մը ձեռքը, մինչ իրկունն,
Կ'երգէ անուշ, ու կ'ընթեռնու միշտ խոկունն:

Նէ, առանձին, երբ որ երկնի կամարին
Արփիագեղ յորդ լոյսերը կը մարին,
Պատըշգամէն աչերն յառած եթերին՝
Կ'ըմպէ թովանքն արեւմուտքի մեծ դերին:

Հոգւոյն ընկերն է իր շըթեղ երգեհոնն,
Ձոր երբ ածէ, գոգ հուրի մը կ'երգէ՝ հոն,
Ու մանտըրտիկ մատուըները իր մարմար,
Շարժած ատեն միշտ կը մընան աննըշմար:

Գըրադարան մ'ունի կոկիկ ու սիրուն,
Ձոր չը փոխեր հետ իր աչքի լոյսերուն,
Ամէն հեղ որ կարդայ Սիպիւն ու Մայտան,
Անհունապէս սիրտն ու միտքը կը խայտան:

Նուրբ ճաշակի կարծես հով մը կ'երբերայ՝
Իր սենեակի պարզ զարդերուն իսկ վերայ.
Լուրջ նըկարներ, ու ասմագուն վարագոյր,
Թաւիշ բազմոց, բիլ թաղարներ ու նըգոյք:

Առաստաղէն առկախ բիւրեղ կանծեղին
Պըրիսմակող ցոյքերն յըստակ ու դեղին՝
Խորհրդաւոր ու միսթիք հեւք մը կուտան
Գեղօրներովն զեղազարդուած իր կոկ տան:

Այդ բուրաւէտ, լոյսով օծուն եղեմին
Մարուր սեմէն կըրնայ անցնիլ եծէ մին,
Իր հոգիին կը մոռնայ ա՛ն բիւր ցաւեր,
Զի կը շէննայ շուտ մը սիրտն ու կեանքն աւեր:

Եւ վերջապէս, այդ շիբ աղջիկն հոգեթով,
Օժտուած է նաեւ չըքնաղ մի բընոյթով,
Թէ Թերուծիւն չունի՞ բընաւ, բայց վըսեմ
Վարդն ալ իր տակ չունի՞ միծէ սուր պըսեմ:

Այդ աղջիկը բարեպաշտ է մանաւանդ,
Մա՛յրիկն իրեն տըւած է այդ սուրբ աւանդ.
Տաճարին մէջ, կամարներու շուքին տակ,
Երբ աղօթէ՝ կը կարծուի նէ հըբշտա՛կ:

Ժամուն ճամբսն առջի անգամ տեսայ զինք,
Ընկերիս հետ, արդեօք ո՞վ է սա, ըսինք,
«Բերթողին աղջիկն» է, ըսին ծանօթներ
Մինչ հանդարտիկ կ'ընթանային իր ոտներ:

Ո՞վ էր քերթողն, որուն աղջիկն ալ ասանկ
Ունէր ուսում, շընորհք, պերճանք ու հասակ.
Ա՛հ, այդ կէտն է, զոր մըշուշի մէջ անուշ,
Կը փափաքիմ ծալիլ, պահել մի՛շտ անյո՛ւշ:

Լ Ե Ր Օ Տ Ս

Ո՞ր ես, ան՞ՆԷ աղբարիկ,
Կարօտը միշտ կ'այրէ՞ զիս,
Ինչո՞ւ գէթ հեղ մ'երազիս
Մէջ չես այցեր զերդ պարիկ:

Արդեօք կ'ապրի՞ս թէ, աւաղ,
Խոտին նըման, որուն կեանքն
Երկրիս վըրայ կ'առնէ կանգ,
Կորա՛ր յաւէտ ա՛յրքան վաղ:

Մարդ աշխարհէն երբ մեկնի
 Ու մըտնէ տա մուծ դամբան,
 Զը՞ պիտ' մընայ իրմէ բան
 Մ'այս կարծ կեանքէն ըզկընի:

Փիլիսոփայ մեծ միտքեր
 Որոշապէս չը կըրցա՞ն
 Գըտնել հոգւոյն գէթ հետքեր՝
 Աստղերուն մէջ ցիր ու ցան:

Ու ըսին թէ, բընուծեան
 Մէկ մասը մարդ կը կազմէ,
 Երբ մեռնելով ա՛լ մեզմէ
 Կը բաժնըլի՞ յաւիտեան:

Ինչ որ կ'ուզեն Խող զուրցեն,
 Ես կը հաւատամ թէ հոգին
 Զը ցընդիր զերդ բիլ շոգին.
 Միշտ անմահ է ա՛ն, բացէ՛ն:

Ժամանակի մը համար
 Միայն ըզմեզ կը բաժնէ
 Մահը անգուծ ու զըժնէ՝
 Յաւ ցանելով անհամար:

Թէ մեռնողն ալ չը պիտի
 Երբեք տեսնէ իր սիրածն.
 Ուրեմն, ո՞հ, մեր Աստուածն
 Ունի սիրտ մը անգուծի՞:

Երբե՛ր: Ու դուն չը մեռա՛ր,
 Անո՛ւշ աղբար, քանի որ
 Հոգիները մեր բոլոր՝
 Պիտի զըտնե՛ն որ մ'իրար:

Միայն, անո՛ւշ աղբարիկ,
 Կարօտդ հիմա կ'այրէ՞ զիս,
 Ինչո՞ւ գէթ հեղ մ'երազիս
 Մէջ չես այցեր զերդ պարիկ:

Յ Ա Ն Կ

Գարուն	11
Յուզ	13
Կոյսն ու Ջգայնիկ	17
Իցիլ քէ	19
Իրիկուան ծամ	21
Պաշգամին զան	23
Վաղամեռիկ Արմաւենին	25
Սիրսդ	29
Կաղանդ	31
Լեռ	35
Արձակուրդ	37
Աղբաս զուն երգը	41
Ամանոր Որբանոցին մէջ	43
Աչքերը	47
Սիրերգ	49
Մենուհին	51
Կեանքը	53
Տունիս մէջ	55
Աչքերուդ	57
Հայուհին	59
Մուրացկանուհին	63
Քերթողին աղջիկը	67
Կարօսու	71

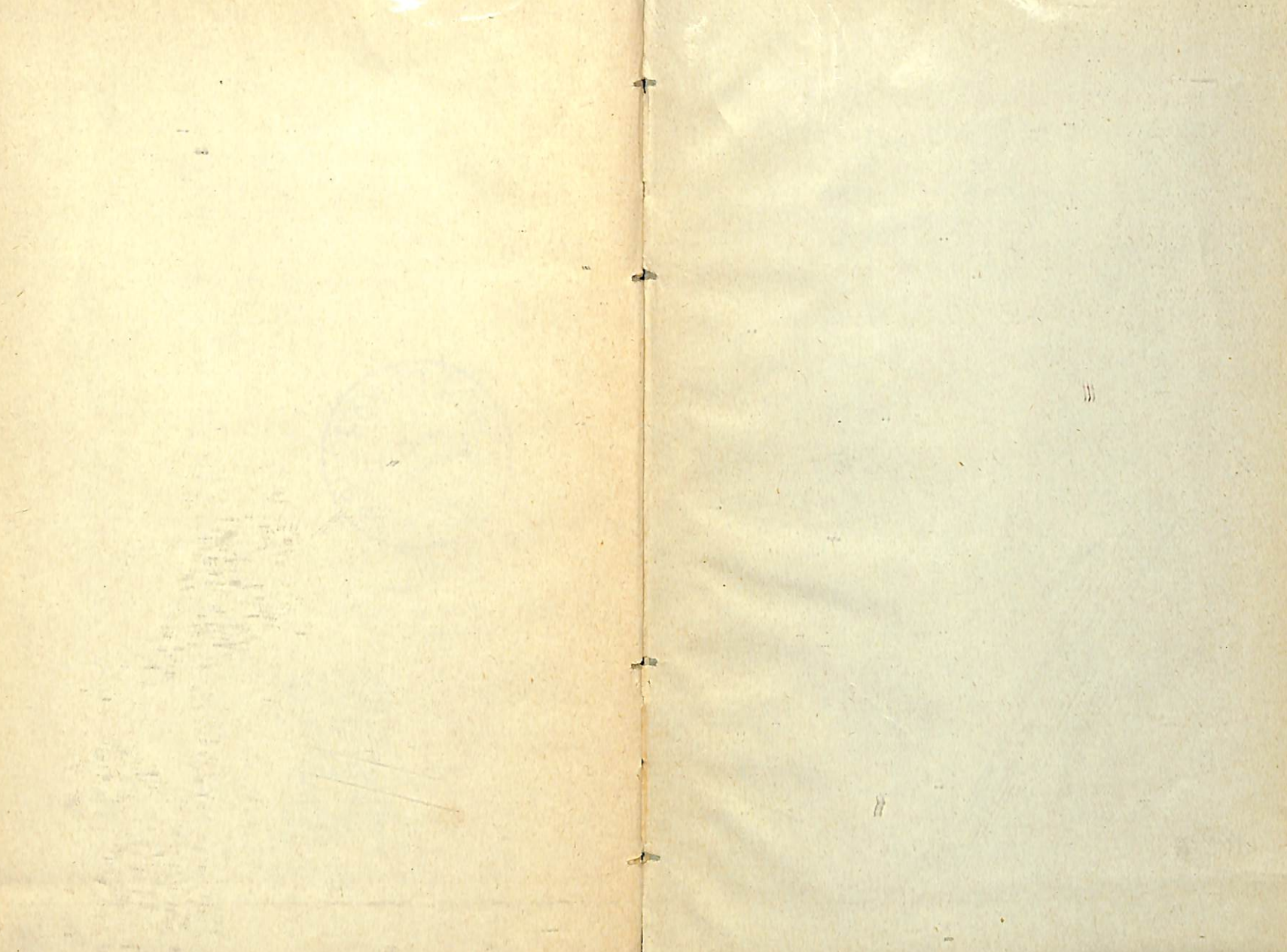

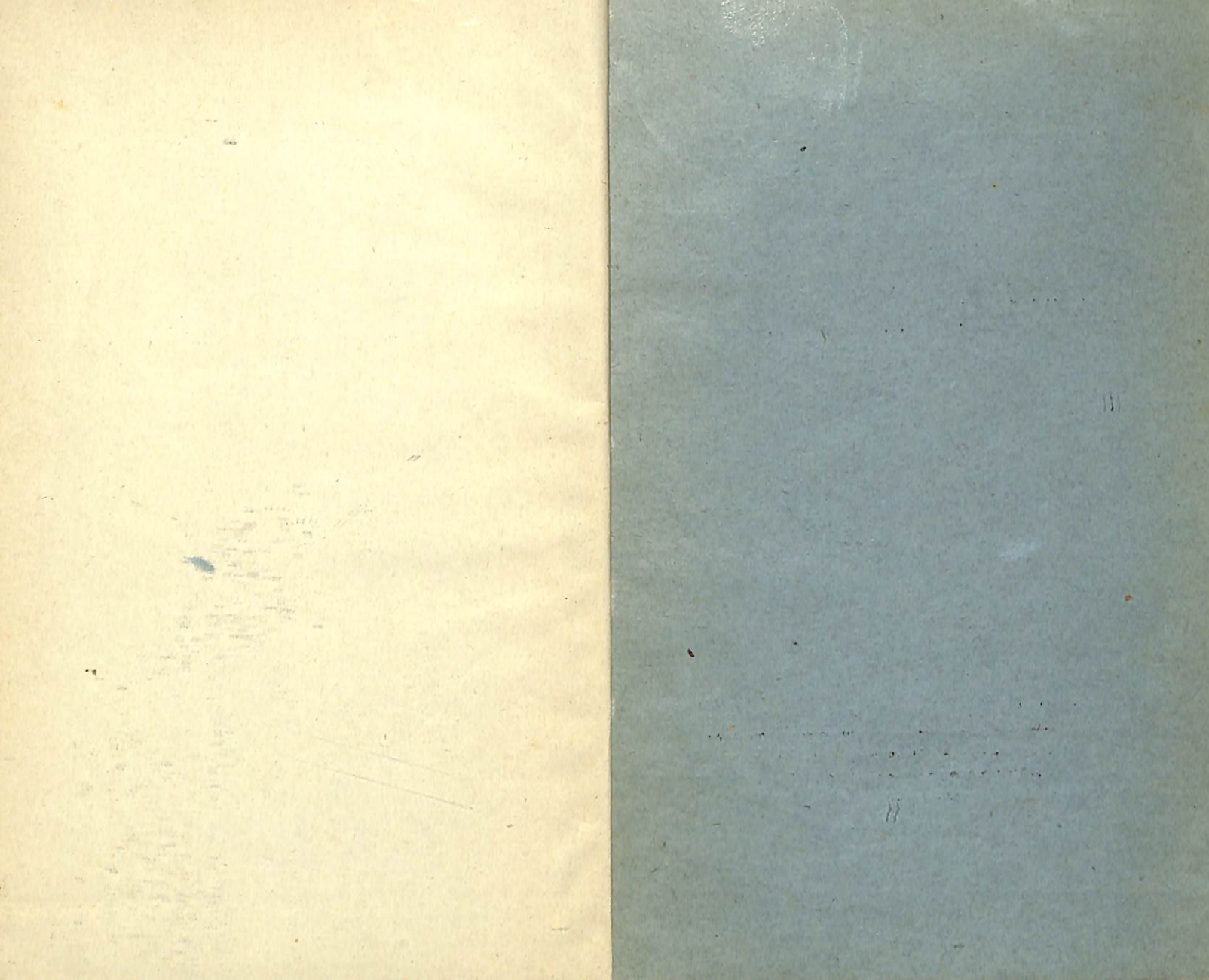
0 1 1 0

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Содержание
Глава I
Глава II
Глава III
Глава IV
Глава V
Глава VI
Глава VII
Глава VIII
Глава IX
Глава X
Глава XI
Глава XII
Глава XIII
Глава XIV
Глава XV
Глава XVI
Глава XVII
Глава XVIII
Глава XIX
Глава XX
Глава XXI
Глава XXII
Глава XXIII
Глава XXIV
Глава XXV
Глава XXVI
Глава XXVII
Глава XXVIII
Глава XXIX
Глава XXX
Глава XXXI
Глава XXXII
Глава XXXIII
Глава XXXIV
Глава XXXV
Глава XXXVI
Глава XXXVII
Глава XXXVIII
Глава XXXIX
Глава XL
Глава XLI
Глава XLII
Глава XLIII
Глава XLIV
Глава XLV
Глава XLVI
Глава XLVII
Глава XLVIII
Глава XLIX
Глава L
Глава LI
Глава LII
Глава LIII
Глава LIV
Глава LV
Глава LVI
Глава LVII
Глава LVIII
Глава LIX
Глава LX
Глава LXI
Глава LXII
Глава LXIII
Глава LXIV
Глава LXV
Глава LXVI
Глава LXVII
Глава LXVIII
Глава LXIX
Глава LXX
Глава LXXI
Глава LXXII
Глава LXXIII
Глава LXXIV
Глава LXXV
Глава LXXVI
Глава LXXVII
Глава LXXVIII
Глава LXXIX
Глава LXXX
Глава LXXXI
Глава LXXXII
Глава LXXXIII
Глава LXXXIV
Глава LXXXV
Глава LXXXVI
Глава LXXXVII
Глава LXXXVIII
Глава LXXXIX
Глава LXXXX
Глава LXXXXI
Глава LXXXXII
Глава LXXXXIII
Глава LXXXXIV
Глава LXXXXV
Глава LXXXXVI
Глава LXXXXVII
Глава LXXXXVIII
Глава LXXXXIX
Глава LXXXXX

ՄԱՍՈՒԼԻ ՏԱԿ

ԳՐԱԿԱՆ ՆՄՈՒՇՆԵՐ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԻ ՆՕՐԵՐ

ՆՈՅՆ ՇԵՂԻՆԱԿԷՆ

ԽՈՒՑԷՍ ԳՈՒՐՍ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԳԻՆ 4 ՂՐԵ .

معارف لطائف خلدستانك في ١٤ تصريف ثانی ٢٢٦ تاریخ اول و
٢٢٧، نومرو اولی رخصتنامه‌سله طبع اولانمدر

ԳԻՆ 3 ՂՐԵ .

«Ազգային գրադարան»

NL0342289

33.096

